

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 31 oktober 2023
Ons kenmerk 44/5.8/2023001443
Behandeld door thema Energie
Onderwerp: Totstandkoming Energieagenda 2024-2027
Status: Verzoek om wensen en bedenkingen

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij vragen wij u om wensen en bedenkingen te uiten ten behoeve van de totstandkoming van de nieuwe Energieagenda voor de periode 2024-2027. De huidige EnergieTransitieAgenda loopt eind 2023 af.

Wij willen voor deze collegeperiode duidelijk aangeven hoe wij de ambities uit het Coalitieakkoord 'Samen bouwen we Drenthe! 2023-2027' voor wat betreft energie gaan uitvoeren. Dit wordt vastgelegd in een nieuwe Energie-agenda 2024-2027, waarin de belangrijkste opgaven worden geschetst.

In de bijgevoegde startnotitie nemen wij u mee in een korte omschrijving van de Energie-agenda 2024-2027. Wij benoemen beoogde doelen en effecten, leggen onze keuzes voor nieuw beleid uit en schetsen de belangrijkste dilemma's in deze opgave. Daarnaast geven wij een korte context van het huidige beleidsveld en stakeholders en hun rol in de energietransitie. In aanvulling daarop hebben wij een aantal vragen voor u.

- Stemt u in met het proces om te komen tot een nieuwe Energieagenda?
- Hoe kijkt u naar de keuzes voor nieuw beleid?
- Komen de thema's overeen met uw visie?
- Heeft u nog aanvullingen?

Zoals afgesproken in het Coalitieakkoord, wordt gewerkt met een startnotitie. Hiermee hopen wij u in een vroegtijdig stadium mee te kunnen nemen in nieuwe beleidsontwikkelingen en u de gelegenheid te geven om vooraf kaders mee te geven.

Wij zien uit naar de inhoudelijke bespreking, die voor ons een waardevolle inbreng zal opleveren voor de verdere uitwerking van de Energieagenda.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Startnotitie Energieagenda 2024-2027
wa.coll.

Startnotitie Energie-agenda 2024-2027

De wereld van de energietransitie is dynamisch, waarin continu nieuwe vraagstukken en uitdagingen zich voordoen. In de ambitieuze 'EnergieTransitieAgenda 2020-2023' hebben we laten zien hoe we hier succesvol op kunnen inspelen en zinvolle dingen voor de Drentse samenleving kunnen doen. Deze agenda loopt eind 2023 af. Het college van Gedeputeerde Staten wil voor haar collegeperiode duidelijk aangeven hoe zij de ambities uit het Coalitieakkoord 'Samen bouwen we Drenthe' wat betreft Energie gaat uitvoeren.

We willen het huidige beleid deels voortzetten. De afgelopen jaren hebben we veel geleerd. Wat werkt wel en wat niet? Nu is het moment aangebroken om na te denken welke dossiers groeiende zijn en welke onderwerpen we kunnen loslaten. Het is dan ook tijd om voor de nieuwe maatschappelijke uitdagingen en op basis van onze kennis en ervaring een nieuwe 'Energie-agenda 2024-2027' op te stellen.

Probleemstelling en beleidsdoelen

In 2019 ondertekenden overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties het Klimaatakkoord. Provincie Drenthe is medeondertekenaar. Het primaire doel van dit akkoord is het verminderen van de CO₂-uitstoot en daarmee de opwarming van de aarde niet verder te laten oplopen dan 1,5 °C.

Wij hebben elkaar nodig om ambitieuze doelen te behalen: overheden, bedrijfsleven, instanties én inwoners. Samen werken we aan het energiesysteem van de toekomst. Ons doel: in 2030 wordt 40% van ons energiegebruik hernieuwbaar geproduceerd en in 2050 is Drenthe energieneutraal. Dat wil zeggen; we wekken net zoveel energie op, als dat we gebruiken aan wonen, leven en werken. Uitgangspunten zijn dat de stappen voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn en dat de maatregelen stap voor stap worden genomen.

Naast dit doel zijn er nog tal van maatschappelijke doelen die nagestreefd worden en deels voortkomen uit dit beleid. Sinds 2019 is de wereld fors veranderd en dus ook de opgaven waar we in Drenthe mee te maken hebben. Een greep uit de dilemma's en opgaven die nu spelen:

Betaalbaarheid

De betaalbaarheid van energie voor huishoudens en bedrijven is sinds de oorlog in Oekraïne een belangrijk onderwerp. 'Energiearmoede' is een nieuwe term voor inwoners en bedrijven die de lasten van energiekosten niet meer kunnen dragen. Hun bestaanszekerheid staat onder druk. Dit vraagt enerzijds om acute ondersteuning gedurende deze crisis, maar ook om ondersteuning bij energiebesparing en dus voor de langere termijn een oplossing te hebben. In beide gevallen kijken we goed naar de rol van de provincie versus die van gemeenten en het Rijk.

Doelstellingen hernieuwbare energieproductie

Met de RES heeft Drenthe haar ambities ten aanzien van hernieuwbare energie tot 2030 goed gedefinieerd en zitten we op 40% van onze doelstelling. Om de Europese en nationale klimaatdoelstellingen te halen zal er echter na 2030 nog meer te doen zijn. We

dienen goed na te denken hoe we hier in Drenthe invulling aan gaan geven. De ruimte in Drenthe is beperkt en ook wat energie betreft geldt dat 'niet alles meer overal kan'. Dit betreft het produceren van energie maar óók voor het gebruik ervan.

Gebrek aan netcapaciteit

In de energietransitie zijn de afgelopen jaren veel nieuwe vraagstukken en uitdagingen opgedoken. Belangrijkste hierin is het gebrek aan netcapaciteit. Doordat de vraag naar energie verandert, moet het elektriciteitsnet in Drenthe ook veranderen. Het hoge tempo dat wordt vereist, komt niet overeen met de aanleg van de nieuwe energie-infrastructuur. Hierdoor wordt niet alleen de energietransitie, maar worden ook andere maatschappelijke ontwikkelingen belemmerd in hun ontwikkeling.

Productie, transport en gebruik van waterstof

Waterstof wordt door alle experts gezien als de belangrijkste nieuwe energiedrager. Het moet echter wel geproduceerd, getransporteerd en gebruikt worden. Pas als deze volledige keten er is, kan waterstof een vlucht nemen. Drenthe loopt voorop in het ondersteunen van deze drie stappen, maar kan dit niet alleen. Alleen samen met andere overheden, Europa en het bedrijfsleven kunnen wij de stap naar de toekomst maken. Dit vraagt ook om voldoende inzet en middelen om een rol van betekenis te kunnen blijven spelen.

Kernenergie

Het gesprek over kernenergie is de afgelopen jaren in Nederland weer op gang gekomen. Er is ruimte gereserveerd (Zeeland en Zuid-Holland) voor twee nieuwe centrales om het energiesysteem van de toekomst voldoende divers en robuust te houden. Het effect van kernenergie is daarmee op hetzelfde abstractieniveau als wind-op-zee of energie-import uit het buitenland: het speelt een (indirecte) rol in de energietransitie in Drenthe, maar vraagt niet direct om extra inzet op dit dossier. De kansen voor kleinschalige modulaire centrales bij Drentse bedrijven zijn pas ver na 2030 realistisch. We zullen de komende jaren oplossingen of alternatieven voor deze dilemma's moeten onderzoeken en daar keuzes over maken.

Participatie

Bij de uitvoering van de Energieagenda zijn participatie en betrokkenheid van onze inwoners en stakeholders van groot belang. De Drentse inwoners spelen op meerdere manieren een rol in de energietransitie. Enerzijds als doelgroep, en dan met name voor gemeenten. Veel taken in de energietransitie die invloed hebben op inwoners, zijn belegd bij de gemeenten. Wij helpen de gemeenten via een ondersteunende en faciliterende rol. Daarnaast blijven wij investeren in besparingsprogramma's voor bestaande woningen, zoals we dat nu ook doen met het Drents Energieloket en het Fixteam Drenthe. Anderzijds zien we de inwoners ook als partner die ons kan helpen met ideeën en in de uitvoering als het gaat om bijvoorbeeld (de totstandkoming van) energiecoöperaties en andere lokale energie-initiatieven. Dit ondersteunen wij van harte, bijvoorbeeld met leningen, subsidies en/of ondersteuning bij het oprichten en organisatorisch inrichten van projecten.

Naast de inwoners zijn de gemeenten onze belangrijkste partners in het halen van de doelen uit de energietransitie. Alleen samen met hen kunnen wij de doelen die we stellen, behalen. Daarnaast zijn het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de rijksoverheid belangrijke partners als het gaat om opgaven vanuit het Rijk. Tevens zullen we goed in gesprek moeten blijven met de netbeheerders, zoals Rendo, Enexis en TenneT om de plannen voor de infrastructuur scherp in beeld te houden. Tot slot zijn (industrie)bedrijven relevant. Een belangrijk deel van de energietransitie zal hier plaats gaan vinden.

Ingrediënten van de agenda

Gezien de opgaven en de ervaringen die we de afgelopen vier jaar hebben opgedaan kunnen we door de ooghalen wel zien wat de belangrijkste ingrediënten van de nieuwe Energie-agenda kunnen zijn. We baseren ons op de successen van vorige jaren, maar ook op zaken die minder goed werkten of nu in een ander vaarwater terecht gekomen zijn. De volgende thema's zouden wat ons betreft centraal moeten staan in de nieuwe Energie-agenda:

1. Productie van hernieuwbare energie
  - Voortzetten van het huidige energiebeleid voor zon en wind. Nastreven van de doelen uit de RES
  - Verder uitbouwen van het zon-op-dak beleid
  - Stimuleren van productie van groen gas
2. Gebouwde omgeving
  - Drents Isolatieprogramma: woningeigenaren ondersteunen bij energiebesparing
  - Door inzet van het 'Flexteam Warmte' de gemeenten ondersteunen bij de lokale plannen voor de warmte transitie (warmte, all-electric, waterstof, groen gas)
  - Bedrijven ondersteunen bij het verduurzamen van hun bedrijventerreinen
3. Netcongestie (Drents Actieprogramma Netcongestie)
  - Sneller bouwen, sterker sturen en flexibele capaciteit opbouwen
  - Waterstof toepassen als onderdeel van een flexibel energiesysteem
4. Groene Industrie
  - Het maken van een Groene Industrievisie
  - Samen met de bedrijven de kansen voor energiebesparing zoeken
  - Samen met de sector en de netbeheerders het netwerkvraagstuk te lijf gaan
  - Inzet van waterstof als alternatief van aardgas
5. Duurzame mobiliteit
  - Inzet van waterstof als brandstof
  - Slim laden als oplossing voor netcongestie

Proces

Met deze Startnotitie starten we het proces om tot een nieuwe Energieagenda te komen. Het voornemen is dat GS op 30 januari besluit over deze Energieagenda. Dit besluit kan vervolgens in de commissievergadering van 6 maart worden besproken en op 3 april in de Statenvergadering behandeld en vastgesteld. We overleggen met de statengriffie hoe we u verder bij het proces kunnen betrekken.